

УКРАЇНА: ВІД ВІЙНИ ДО МИРУ ТА ВІДНОВЛЕННЯ

Аналітичні оцінки
Грудень 2025

Публікацію створено Центром Разумкова за підтримки Фонду «Аскольд і Дір», що адмініструється ICAP Єднання в межах проєкту «Сильне громадянське суспільство України — рушій реформ і демократії» за фінансування Норвегії та Швеції. Зміст публікації є відповідальністю Центру Разумкова та не є відображенням поглядів урядів Норвегії, Швеції або ICAP Єднання.

I. НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА ТА ОБОРОНА: ГОЛОВНІ ПОДІЇ, ПРОЦЕСИ, ТЕНДЕНЦІЇ

Аномально висока, як для зимового періоду, інтенсивність наступальних дій російських військ протягом грудня 2025 р. якісно не змінила стратегічної ситуації на театрі воєнних дій. Ключовим стимулом підтримки активності для російської сторони, очевидно, слугувала необхідність підтримки путінського нарративу про нестримний і переможний російський наступ як аргумент відстоювання російської переговорної позиції.

Станом на кінець місяця досягнуто суттєвого прогресу в узгодженні позицій між представниками Президента США Д. Трампа та офіційним Києвом і лідерами Європи стосовно більшості пунктів проекту потенційної мирної угоди. Водночас, попри відсутність офіційної реакції кремля, путін і його офіційні особи не лише зробили низку заяв про наміри продовжувати війну, але й вдалися до провокацій та звинувачень в бік України, спрямованих на зрив переговорів.

БОЙОВІ ДІЇ

Середньодобова кількість бойових зіткнень у грудні була на рівні літніх місяців, хоча й дещо зменшилася, порівняно з листопадом (178 проти 200 на добу відповідно), коли були зафіксовані **найвищі показники інтенсивності бойових дій за 2025 р.** Для російського військового командування політичні стимули, очевидно, були більш значимими, ніж несприятливі для інтенсивних наземних операцій сезонні фактори. Водночас погодні обмеження в застосуванні розвідувальних і ударних дронів українською стороною певним чином сприяли реалізації домінуючої тактики російських військ — просочування малими групами та окремі спроби штурмових дій з використанням десятків одиниць техніки.

Темпи просування російських військ у грудні дещо зменшилися, порівняно з попереднім місяцем (445 км² проти 505 км² відповідно). При цьому, збільшилися

середньодобові втрати росіян (до 1 130 осіб, порівняно з 1 030 у листопаді), що продовжило зростаючу динаміку втрат окупантів за останні чотири місяці. Варто зазначити, що попри несприятливі умови для застосування БПЛА, у **грудні Сили безпілотних систем ЗСУ вразили 33 тис. окупантів**, що відповідає середньомісячному показнику поповнення російської армії.

Найбільш слабким місцем української оборони виявився запорізький напрямок, де російські війська, використовуючи малі піхотні групи, спромоглися захопити понад **210 км²** території з початку грудня. Україна втратила контроль над критично важливим н. п. Гуляйполе, який фактично перейшов у «сіру зону», хоча й не контролюється повністю російськими військами. Основною причиною відступу вважається **«катастрофічна нестача особового складу»**, особливо на тих ділянках, де недостатньо укомплектовані й оснащені бригади ТрО протистоять чисельно переважаючим силам противника та вимушені тримати позиції місяцями без ротації та поповнення втрат.

Загалом, станом на кінець 2025 р., сформувалися певні тенденції, які ймовірно будуть визначати подальший перебіг бойових дій і, вірогідно, справлятимуть істотний вплив на терміни та формат завершення поточного етапу російсько-української війни. Збройне протистояння на театрі воєнних дій, попри постійне тактичне просування противника, вже протягом тривалого часу зберігає переважно позиційні форми війни на виснаження, що практично виключає переконливу військову перемогу/поразку як варіант завершення активної фази бойових дій.

Водночас ні рівень виснаження (військового, економічного, суспільно-політичного), ні вага зовнішнього «миротворчого» втручання, станом на кінець 2025 р., не переважили путінські розрахунки на користь компромісів заради завершення війни. На

тлі неспроможності досягти оперативно-стратегічного прориву на фронті, російські війська протягом грудня нарощували масштаби терору проти цивільного населення, збільшуючи кількість ракетно-дронових ударів по українській енергетиці та іншим об'єктам критичної інфраструктури.

МИРНИЙ ПРОЦЕС

Протягом грудня **новий етап переговорного процесу**, що розпочався на початку листопада 2025 р. з, фактично, тиску адміністрації Д. Трампа на Україну та вимогою погодитися на російські ультиматуми, сформувався у більш-менш прийнятні для України положення, підтримані ключовими європейськими партнерами. Із **28 пунктів** первісного проєкту угоди були вилучені вимоги, написані явно російською стороною, а решта — перефразовані та доповнені до рівня взаємоприйняттого для обох сторін компромісу. Ключовими невирішеними пунктами потенційної мирної угоди є питання територій, насамперед підконтрольної Україні частини Донецької обл. та контролю над Запорізькою АЕС.

Однак, оновлений проєкт угоди є продуктом спільних напрацювань представників США, України та Європи. Станом на кінець грудня, офіційної відповіді російської сторони не було, але абсолютно прогнозовано оновлений мирний план не буде прийнятий кремлем, оскільки путін і його оточення неодноразово підтвердили наміри «**продовжити виконання завдань СВО, відповідно до задумів і планів**».

Очевидно, що зміна стратегічних розрахунків кремля залежатиме передусім від позиції адміністрації Д. Трампа, але також значною мірою від спроможності України протистояти російській агресії та рівня всебічної підтримки України з боку партнерів.

ПОЛІТИЧНІ РІШЕННЯ ТА ДІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ВЛАДИ У СФЕРІ БЕЗПЕКИ Й ОБОРОНИ

4 грудня Верховна Рада ухвалила два законопроєкти (**№ 14169** та **№ 14170**), що передбачають спрощення митних процедур, податкові та митні пільги для імпорту товарів оборонного призначення. Вони стосуються, зокрема, комплектуючих для БПЛА, машин

механізованого розмінування, засобів радіоелектронної боротьби та протидії технічним розвідкам, продукції для модернізації й ремонту озброєння, тренажерів для навчальних центрів і полігонів.

5 грудня Уряд схвалив, розроблений МО, законопроєкт стосовно **запровадження мотиваційних контрактів**, спрямований на підвищення мотивації особового складу, створення стабільної та ефективної системи комплектування, зменшення залежності від мобілізаційних заходів та підвищення рівня соціального захисту військовослужбовців. Проєкт передбачає, зокрема, більш гнучкі терміни контрактів під час особливого періоду (від 1 до 5 років), запровадження відстрочки від призову протягом 12 місяців з дня звільнення з військової служби (за винятком однорічних контрактів), що забезпечить військовослужбовцям необхідний час для відпочинку, відновлення та проходження медико-соціальної реабілітації.

МІЖНАРОДНІ ПОДІЇ (ЗОВНІШНІ ФАКТОРИ)

Європейські політики, представники оборонних відомств і розвідки дедалі частіше відкрито заявляють про **можливість війни з росією** та про необхідність завчасної підготовки громадян до найгіршого варіанту розвитку подій. Згідно з **соціологічними опитуваннями**, існують суттєві розбіжності у сприйнятті російської загрози європейцями, що, очевидно, впливає на політику урядів з підтримки України, реалізацію заходів стримування росії та зміцнення власної оборони. Так, ризик війни з росією вважають високим 77% поляків і лише 34% італійців, але вони всі майже єдині (51-85%) в оцінках (не)здатності їх країн протистояти російській загрозі.

16 грудня відбулося **засідання Контактної групи з питань оборони України** у форматі «Рамштайн» (онлайн), за результатами якого, учасники оголосили про нові пакети оборонної допомоги Україні на 2026-2027 рр. та підтвердили виконання раніше взятих зобов'язань. Колишній Міністр оборони України Д. Шмигаль **зазначив**, що 2025 р. став рекордним за обсягами допомоги (\$45 млрд). За його словами, загальний обсяг оборонних потреб у 2026 р. становить \$120 млрд, з яких Україна може покрити лише половину власними ресурсами.

РОСІЯ

Президент рф під час свого [виступу на розширеній колегії Міністерства оборони](#) (16 грудня) висловив задоволення досягнутими у 2025 р. військовими результатами, визнав участь «північнокорейських бойових соратників ... у визволенні курської обл.», задекларував можливість нарощувати темпи наступу та запевнив, що цілі т. зв. СВО будуть досягнуті.

Подібні заяви російського лідера свідчать як про тверду налаштованість на блокування мирного процесу, так і про викривлене сприйняття реальної ситуації на театрі воєнних дій та перспектив досягнення переконливої військової перемоги. Одним із, але не єдиним, наочних прикладів є [«казус» Куп'янська](#), про захоплення якого [«в кредит»](#) і оточення 15 українських батальйонів путіну [доповідали](#) його генерали ще у жовтні 2025 р., але насправді саме [російські штурмовики були заблокованими](#) в місті.

Цікавою, з погляду можливого маніпулювання інформацією, стала російська заява про нібито дроніву атаку на резиденцію путіна 29 грудня, про яку [путін особисто доповів](#) Президенту США Д. Трампу під час телефонної розмови. Зазначена [«атака» не знайшла жодного об'єктивного підтвердження](#) та найбільш імовірно була частиною інформаційної кампанії зі зриву переговорного процесу або/та виправдання запланованих повітряних [ударів «у відповідь»](#) по Києву. Водночас не слід виключати, що ця інформаційно-психологічна операція була власною ініціативою російських силовиків, а путін озвучив те, що йому подали у спрямуванні з тими чи іншими цілями на самого путіна, який споживає лише інформацію з [«відфільтрованих папок»](#).

Проблема [«інформаційного кокону»](#), який створив навколо себе путін, чи сформувало навколо нього його оточення, визнається навіть російською Z-спільнотою. Окремі «воєнблогери» дозволяють собі доволі критичні (враховуючи рівень російської цензури та репресій) коментарі стосовно розбіжностей між оцінками путіна та реальним станом справ на фронті. Водночас наразі [відсутні підстави](#) стверджувати про ознаки антивоєнних, тим паче антипутінських настроїв серед російського населення.

Отже, аналіз найбільш важливих подій, політичних заяв та рішень дозволяє зробити наступні висновки:

✓ Збереження російською стороною надзвичайно високої інтенсивності бойових дій, попри складні погодні умови та об'єктивні ознаки виснаження наступального потенціалу, зумовлене, насамперед, зовнішньополітичними факторами та особливостями російської військової культури, доповідями про успіхи «в кредит».

✓ Сформовані, станом на кінець 2025 р., тенденції позиційного характеру бойових дій та поступового виснаження ворогуючих сторін імовірно будуть визначати подальший перебіг бойових дій і матимуть істотний вплив на терміни та формат завершення російсько-української війни.

✓ На кінець грудня досягнутий значний прогрес в узгодженні позицій між США, Україною та Європою стосовно потенційного мирного плану, подальша доля якого залежатиме від бажання та спроможності західних партнерів переконати путіна у доцільності припинення війни, а також від здатності України продемонструвати стійкість на полі бою та в тилу.

II. ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА

Події та процеси грудня загалом відображають регіональні і світові тенденції у 2025 р., свідчать про швидкі і фундаментальні зміни геополітичного й економічного ландшафту. Серед головних трендів слід відзначити довготривалу війну в Україні і невизначеність мирного переговорного процесу внаслідок неоімперської агресивної політики росії, яка паралельно розгорнула гібридну інтервенцію на європейському континенті. Відбулись кардинальні зміни позицій США на світовій арені, які додали проблемності світовій економіці, ускладнили відносини Вашингтону з країнами-партнерами. Тривало протистояння між державами-провідними гравцями на фоні нового витку мілітаризації та небезпечної поляризації світової спільноти. Розвиток подій протягом грудня та в цілому в 2025 р. свідчить як про наявність шансів, так і про ескалацію загроз для України, її зовнішньополітичного становища.

МІЖНАРОДНІ ПРОЦЕСИ І ПОДІЇ

Переговорний процес щодо припинення війни в Україні. Груднева фаза мирних перемовин характеризувалася високою інтенсивністю консультацій в різних форматах і на різних рівнях. Загалом, американське модерування цим процесом відзначалося, з одного боку, суперечливістю і непрогнозованістю, що пов'язано з особливостями персоніфікованої політики Д. Трампа, а з іншого — посиленням тиску на Україну, вимаганням поступок від Києва. Попередній російсько-американський «мирний план» з 28 пунктів містив неприйнятні для Києва умови фактичної капітуляції. Причому американська сторона в ультимативному режимі примушувала Україну погодитися з цим документом, використовуючи погрози і безпідставні звинувачення у гальмуванні мирного процесу.

Згодом, внаслідок консультацій Києва з європейськими партнерами і американською стороною у двох- та багатосторонньому форматах (Берлін, Маямі), цей план був трансформований у рамковий документ з 20 пунктів, **драфт** якого В. Зеленський оприлюднив 24 грудня. Загалом, ідеться про пакет документів, що містить рамковий мирний план, гарантії безпеки для Києва з боку США

і країн Європи, план економічного відродження України тощо.

28 грудня у Флориді відбулась чергова **зустріч лідерів США і України**, яка засвідчила просування по окремих напрямках, зокрема, узгоджені американські гарантії безпеки для України і в цілому план її економічного відновлення. Серед позитивних факторів слід відзначити те, що Україна разом з європейськими країнами-союзниками виступила зі спільними консолідованими позиціями. Водночас Президент США визначив новий більш збалансований склад переговорної групи від США, до складу якої увійшли, крім С. Віткоффа і Д. Кушнера, держсекретар М. Рубіо, міністр оборони П. Гегсет, генерал Д. Кейн тощо.

Але ця зустріч **не стала проривом** у переговорному процесі, залишивши неузгодженими територіальні питання (Донбас) і ЗАЕС тощо. Грудневі перемовини щодо припинення війни в Україні слід розглядати як черговий етап тривалого переговорного процесу, який, на жаль, не привів до припинення бойових дій і загалом свідчить про невизначені на цей час перспективи мирного врегулювання внаслідок агресивної, непоступливої позиції країни-окупанта, налаштованої на продовження війни. Підтвердженням цього є розповсюдження російською владою 29 грудня чергового фейку про нібито «напад» українських безпілотників на резиденцію путіна в Новгородській обл., що використовується як мотив для блокування переговорів.

Фактично, характер і специфіка багатосторонніх переговорів значною мірою визначаються боротьбою між Україною та її європейськими союзниками і російською імперією за вплив на позицію американського президента.

Російська гібридна інтервенція в Європі. У грудні тривала, відзначена у попередніх моніторингах, масштабна російська гібридна агресія на теренах ЄС. Протягом місяця фіксувалися чисельні випадки вторгнення неідентифікованих БпЛА у повітряний простір ряду країн Європи. Зокрема французькі правоохоронні органи розпочали розслідування фактів появи безпілотників над

базою атомних підводних човнів. Шведські ВМС відзначають зростання активності російських підводних човнів і військових літаків в Балтійському морі. У Німеччині відбулась серія провокацій щодо пілотів винищувачів F-16 поблизу американської авіабази Шпангдалем. Федеральне кримінальне поліцейське управління Німеччини з початку року [зареєструвало](#) понад 1 000 підозрілих польотів дронів. 18 грудня група російських прикордонників перетнули кордон Естонії. 26 грудня [були пошкоджені](#) підводні телекомунікації в Фінській затоці. Аеропорт Вільнюса чергового разу був закритий через виявлення метеозондів із контрабандою. Внаслідок цього Президент Литви Г. Науседа заявив про можливість зупинити транзит до Калінінграда. У відповідь російський диктатор [пригрозив](#) «великомасштабним збройним конфліктом».

Своєю чергою, широкого розголосу набула [операція російських спецслужб](#) щодо шантажу і залякування бельгійських політиків та керівництва Euroclear — депозитарію цінних паперів, що зберігає більшу частину заморожених активів росії. Загалом, на теренах ЄС спостерігається зростаюча російська гібридна інтервенція — кібератаки, диверсії, інформаційні операції, порушення повітряного простору, акції вандалізму проти дипломатичних закладів країн ЄС тощо.

Верховний головнокомандувач Об'єднаних Збройних сил НАТО в Європі — генерал А. Гринкевич [заявив](#), що НАТО має бути готове реагувати на зростаючі гібридні загрози, щоб захистити територію своїх держав-членів.

Фактор США на світовій арені. У грудні тривали тенденції, окреслені в попередніх моніторингах — американоцентрична і персоніфікована політика Д. Трампа додавала проблемності як в цілому світовій економіці, так і відносинам з державами-партнерами. Курс на комерціалізацію зовнішньої політики США, зміну геополітичних пріоритетів був зафіксований у новій [Стратегії національної безпеки США](#), оприлюдненій на початку грудня 2025 р. У документі [наголошується](#), що: «США надаватимуть пріоритет комерційній дипломатії для зміцнення власної економіки та промисловості, використовуючи тарифи та взаємні торговельні угоди як потужні інструменти». Водночас основні зовнішньополітичні інтереси США зосереджуватимуться на відновленні американської переваги в Західній півкулі і зміцненні

позицій в Індо-Тихоокеанському регіоні. Відкидається «злочасна концепція глобального панування», [декларується](#) «верховенство націй» і невтручання у справи інших країн. Загалом, у «Стратегії» простежується дистанціювання Вашингтону від європейської тематики, негативно оцінюється діяльність ЄС і стан демократії в Європі в цілому, міститься імовірність згорання євроатлантичної солідарності в рамках НАТО, при цьому, заперечується розширення Альянсу. Наголошується на «відновленні стратегічної стабільності з росією».

Реакція європейських лідерів на цей документ була достатньо стримано-скептичною. Водночас в політичних колах росії «Стратегія» [викликала оптимізм](#).

Своєю чергою, на позиції США на світовій арені впливають складні внутрішні процеси. Загалом, підсумки 2025 р. свідчать про неоднозначність результатів нової зовнішньої політики США і накопичення внутрішніх політичних і соціально-економічних проблем. За результатами грудневого опитування Fox News, 72% громадян США критично оцінюють економічну ситуацію, 58% вважають, що Д. Трамп зосереджений на проблемах далеких від їхніх інтересів. 59% незадоволені напрямом розвитку країни. Загалом, 44% опитаних схвалюють діяльність президента, 56% — ні. Очевидно, такі тенденції спонукали Д. Трампа виступити 17 грудня зі зверненням до нації, в якому він чергового разу звинуватив Д. Байдена у проблемах, які нині важко подолати. Спостерігачі [відзначають](#) певний «передвиборчий» характер цього виступу з огляду на наближення проміжних виборів до Конгресу.

Зростання конфліктності у світі та посилення процесу мілітаризації. У грудні і загалом протягом 2025 р. спостерігалися тенденції посилення економічного і воєнного протистояння між державами в різних регіонах світу. Зокрема набув обертів [гострий конфлікт](#), пов'язаний із порушенням правил ЄС щодо онлайн-контенту. У конфлікт втрутилася Федеральна комісія з питань зв'язку США. Д. Трамп виступив зі звинуваченнями на адресу ЄС, а Державний департамент запровадив санкції проти ряду європейських чиновників. Паралельно спостерігався черговий сплеск торгово-економічного протистояння між Брюсселем і Пекіном: Китай [запроваджує](#) тимчасові обмеження на європейську продукцію у відповідь на мита ЄС на китайські електромобілі. Своєю чергою,

Китай [оголосив](#) про пакет санкцій проти 20 американських оборонних компаній (у т. ч. Boeing) у відповідь на рекордну (\$11,1 млрд) воєнну допомогу США Тайваню.

У грудні США [запровадили](#) низку політичних і воєнних заходів проти Венесуели. Д. Трамп оголосив «терористичним» режим диктатора Н. Мадуро, посилив військову присутність США у Карибському басейні. Були запроваджені санкції проти оточення Н. Мадуро, запроваджена блокада нафтових танкерів Венесуели. (Забігаючи наперед, слід зазначити, що здійснена на початку січня 2026 р. воєнна операція по захопленню Президента Венесуели і вивезення його до США для суду за «наркотероризм» викликала суперечливу реакцію у світі і матиме неоднозначні геополітичні наслідки).

Водночас наприкінці грудня Пентагон заявив про початок операції [«Удар яструба»](#) в Сирії з метою знищення бойовиків ІДІЛ, інфраструктури та зброї у відповідь на напад на американські війська в Пальмірі.

Своєю чергою, спостерігається небезпечна загальносвітова тенденція нарощування оборонних бюджетів країн, розширення воєнних арсеналів, випробування нових видів озброєнь тощо. Д. Трамп у грудні підписав [закон](#) про масштабний оборонний бюджет США на 2026 р. у розмірі \$901 млрд. Водночас він оголосив старт програми модернізації Військово-морських сил під назвою «Золотий флот». Китай запланував збільшення воєнного бюджету у 2026 р. на 7%. Нині Пекін реалізує масштабний проєкт модернізації ракетно-ядерних сил (міжконтинентальні балістичні ракети DF-31 у шахтних установках). ЄС, з огляду на російську агресію, запровадив ряд довгострокових оборонних проєктів (у т. ч. програму європейської оборонної промисловості (EDIP), проєкт SAFE та ін.). Уряд Японії затвердив рекордний оборонний бюджет (\$58 млрд) на 2026 р. Сукупні [витрати росії](#) у 2026 р. на армію і силові структури складуть \$217 млрд (близько 40% бюджету). Це лише окремі приклади небезпечної тенденції глобальної мілітаризації, що набрала обертів у 2025 р. і, очевидно, посилюватиметься у 2026 р.

ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ ВЛАДИ

В узагальненому вигляді головними пріоритетами національної дипломатії в грудні, як і раніше, була консолідація міжнародної

солідарності і допомоги у протистоянні російській агресії, відстоювання і просування національних інтересів у мирному переговорному процесі. 22 грудня 2025 р. Президент України у [виступі](#) з нагоди дня працівників дипломатичної служби серед ключових завдань відзначив: «завершення війни достойним миром», забезпечення зброї, фінансової і політичної підтримки, відновлення країни та надійні, юридично зобов'язуючі, гарантії безпеки.

Політичний діалог з іноземними партнерами. Головним напрямом української дипломатії був переговорний процес щодо припинення війни в Україні, зокрема, перемовини з американськими і європейськими партнерами у двох- та багатосторонньому форматах. У грудні, як і в попередні місяці, спостерігалася традиційно висока інтенсивність міжнародних контактів України на різних рівнях. Слід зазначити, що загалом протягом 2025 р. [відбулось 59 візитів](#) українських делегацій вищого рівня до 25 країн світу. Київ відвідали 99 глав іноземних держав, урядів, парламентів і представників міжнародних організацій. Президент України провів понад 230 телефонних розмов з іноземними лідерами. Також у 2025 р. тривали активні міжпарламентські контакти, відбулися чисельні зустрічі, консультації, перемовини на урядовому рівні. Українська сторона брала участь у міжнародних форумах в рамках ООН, Ради Європи, ОБСЄ, ЄС, НАТО тощо.

Серед важливих міжнародних контактів грудня слід відзначити наступні. 1 грудня під час візиту української делегації до Парижу відбулись онлайн-перемовини з лідерами Німеччини, Польщі, Італії, Фінляндії, Нідерландів, Данії, Норвегії, а також з керівництвом ЄС і НАТО. Наступного дня відбувся візит Президента України до Ірландії, в рамках якого була узгоджена дорожня карта партнерства і проведено перший українсько-ірландський економічний форум.

Важливе значення мав візит до Києва (4 грудня) Президента Кіпру Н. Христодулідіса, з огляду на те, що Кіпр головуватиме в ЄС у першому півріччі 2026 р., коли почнуться технічні переговори про вступ України до ЄС (про це нижче). Згодом, 8-10 грудня, українська делегація вищого рівня [здійснила візити](#) до Риму, Лондону, Брюсселю з метою забезпечення політичної, воєнно-фінансової підтримки України і узгодження спільних позицій у переговорному процесі з американською стороною. 11 грудня за участю

Україні відбулось [засідання коаліції охочих](#), в якому взяли участь лідери 35 країн. Згодом географія закордонних візитів керівництва України доповнилася раундами переговорів у Німеччині і Нідерландах, що були присвячені проблемам безпеки і розвитку економічного партнерства. Своєю чергою, стратегічне значення мала участь Президента України у засіданні Європейської ради 18 грудня, під час якого вирішувалося питання подальшої фінансової підтримки України, перспектив євроінтеграції Києва тощо.

Окремо слід відзначити [зустріч українського і польського президентів](#) 19 грудня у Варшаві. Це були перші повномасштабні переговори В. Зеленського і К. Навроцького, в ході яких вдалося зняти/мінімізувати ряд проблемних питань у двосторонніх відносинах, покращити атмосферу міждержавного діалогу, нарешті подолати тривалу паузу у контактах на вищому рівні. Практичний результат мав візит до Києва 20 грудня Прем'єр-міністра Португалії Л. Монтенегру. Сторони підписали [спільну Заяву](#) про започаткування партнерства з виробництва морських безпілотних систем.

Підсумовуючи, слід підкреслити, що особливостями грудневого діалогу України з іноземними партнерами були: а) інтенсивні контакти з американською стороною в рамках переговорного процесу; б) серія багатосторонніх консультацій з лідерами країн ЄС; в) регулярні перемовини з керівництвом ЄС і НАТО.

Просування українських інтересів та ініціатив на світовій арені. Оцінюючи цей напрям діяльності української дипломатії у грудні, слід констатувати наступні важливі здобутки.

Перше. За ініціативи України і країн-союзників, Генасамблея ООН ухвалила [три важливі проукраїнські резолюції](#). 3 грудня 91 країна підтримала резолюцію «Повернення українських дітей», яка стала першим в історії ООН документом про викрадених та депортованих іншою державою дітей. 11 грудня ГА ООН ухвалила резолюцію «Зміцнення міжнародного співробітництва та координація зусиль з вивчення, пом'якшення та мінімізації наслідків Чорнобильської катастрофи» (97 голосів «за»). 18 грудня 79 держав світу проголосували за Резолюцію ООН «Ситуація з правами людини на тимчасово окупованих територіях України,

включно з АР Крим та м. Севастополь», яка містить чітке засудження агресії росії проти України, підтверджує суверенітет і територіальну цілісність нашої держави і вимагає від рф негайно припинити агресію.

Друге. Зроблено важливий крок щодо компенсації Україні збитків від російської агресії. 16 грудня, в ході дипломатичної конференції високого рівня у Гаазі, глава МЗС України підписав [Конвенцію про створення Міжнародної компенсаційної комісії](#), до якої приєднуються понад 35 країн. Конвенція створює Компенсаційну комісію як незалежний міжнародний орган при Раді Європи, який розглядатиме заяви про відшкодування збитків, втрат і шкоди, завданих в ході російської агресії.

Третє. Важливими кроками щодо зміцнення оборонного потенціалу країни стали: а) підписання міністрами оборони України та Нідерландів угоди про спільне виробництво дронів на території обох держав; б) запровадження [першої грантової програми ЄС](#) (Brave1 – EU4UA Defence Tech), спрямованої на підтримку українських оборонних інновацій; в) запуск на території Німеччини виробництва ударних безпілотників за участю української та німецької оборонних компаній Frontline Robotics і Quantum Systems; г) згадані вище домовленості між Україною і Португалією про виробництво морських дронів.

Міжнародна солідарність і допомога Україні у протистоянні російській агресії. У грудні під час 32-го засідання групи «Рамштайн» країни-союзники оголосили про надання довгострокової воєнно-фінансової підтримки Україні. Загалом, допомога Україні з боку 24 держав-учасниць програми PURL, починаючи з серпня 2025 р., склала \$4,3 млрд, сформовано [вісім пакетів воєнної допомоги](#) Києву. Генсек НАТО М. Рютте в ході міністерської зустрічі НАТО заявив, що обсяги закупівлі зброї для ЗСУ України у 2026 р. складатимуть \$12 млрд. Водночас протягом грудня країни-союзники, зокрема, Німеччина, Нідерланди, Велика Британія, Польща, Португалія, скандинавські держави і країни Балтії та інші європейські партнери оголосили про надання Україні чергових пакетів воєнної допомоги.

Паралельно ряд країн взяли участь у прямій фінансовій підтримці бюджету України, зробили внески до Фонду підтримки

енергетики України. Світовий банк спрямував понад \$125 млн на сферу освіти та охорони здоров'я, а Європейський інвестиційний банк — €74 млн на покращення транспортного сполучення та підвищення енергоефективності.

ТЕНДЕНЦІЇ, ЗДОБУТКИ І ВИКЛИКИ НА ШЛЯХУ ІНТЕГРАЦІЇ ДО ЄС

Головною подією грудня і в цілому 2025 р. у сфері євроінтеграції стало започаткування технічних переговорів про вступ України до ЄС. Це рішення було ухвалене на неформальному засіданні Ради з загальних справ ЄС у Львові 11 грудня. Йдеться про **запуск «фронтлоудингу»** — технічного процесу, який дозволяє вести підготовку до закриття переговорних глав до скасування вето Угорщини. ЄС передав українській стороні свою переговорну позицію за трьома класстерами (№ 1, 2, 6), що є основою для технічних переговорів. У цьому контексті важливим є те, що в **програмі головування** Кіпру в ЄС (перша половина 2026 р.) ключовими пріоритетами є рішуча підтримка України і сприяння процесу розширення Євросоюзу.

Згодом Уряд України схвалив дві останні переговорні позиції з ЄС, що дає можливість відкриття всіх переговорних кластерів про вступ. А 30 грудня Міжвідомча робоча група затвердила проєкт стратегічного базового документу — **Національної програми адаптації законодавства України до права ЄС (acquis ЄС)**, яка є дороговказом реформ в рамках переговорного процесу про вступ до ЄС.

Іншою значимою подією стало рішення саміту ЄС (18 грудня) про надання спільної фінансової допомоги Україні обсягом €90 млрд на 2026–2027 рр. Ці кошти будуть спрямовані на фінансування державного бюджету та потреби оборони. Рішення саміту ЄС має стратегічно важливе значення як підтвердження незламної солідарності і воєнно-фінансової підтримки України з боку ЄС і європейських держав. (Водночас слід додати, що три країни — Угорщина, Словаччина та Чехія не матимуть відповідних фінансових зобов'язань в рамках цього рішення ЄС.)

Своєю чергою, офіційний Брюссель у грудні зробив ряд кроків, які є важливими

для України. По-перше, ЄС погодив механізм **безстрокового замороження** російських активів у Європі. Отже, активи РФ залишатимуться знерухомленими, незалежно від процедури пролонгації антиросійських санкцій кожні пів року. По-друге, після ЄС погодили план припинення імпорту газу з Росії до кінця 2027 р. 17 грудня це рішення підтримав Європарламент і згодом його має затвердити Рада ЄС. По-третє, наприкінці грудня Україна отримала від ЄС шостий транш (€2,3 млрд) в рамках механізму Ukraine Facility.

Підсумовуючи події грудня і в цілому 2025 р., слід відзначити наступне. На світовій арені спостерігалось поступове посилення турбулентних тенденцій, триває геополітична і економічна нестабільність на фоні загострення протистояння між світовими центрами впливу. Небезпечним трендом року став процес активної мілітаризації, нарощування воєнних арсеналів (у т. ч. ядерних). На розвиток ситуації у світі вплинули кардинальні зміни політичного курсу США, ускладнення відносин Вашингтону з країнами-партнерами і міжнародними організаціями.

Головною загрозою глобального характеру є тривала широкомасштабна російська агресія проти України, де-факто, війна на виснаження. Мирний переговорний процес під егідою США, активізований у грудні, надає певні підстави для оптимізму, але, на жаль, на цей час не призвів до припинення війни.

У цій ситуації українська зовнішня політика має зосереджуватися, з одного боку, на активному просуванні мирного переговорного процесу, зокрема, забезпеченні юридично зобов'язуючих, надійних гарантій безпеки. Причому важливими факторами є збереження конструктивного діалогу з США і водночас прискорення євроінтеграційних процесів у рамках переговорів про вступ до ЄС.

З іншого боку, пріоритетом є консолідація європейської та світової політичної та воєнно-фінансової допомоги у протистоянні російській інтервенції, зміцнення національної обороноздатності і продуктивна інтеграція до оборонних програм та проєктів ЄС.

III. ЕКОНОМІКА

На початку грудня Верховна Рада **затвердила** Державний бюджет на 2026 р. Порівняно з першою версією **проекту держбюджету-2026**, яку Кабінет Міністрів вніс до парламенту у вересні, його ключові параметри майже не змінились.

Серед макропоказників на 2026 р., які закладені до держбюджету, виокремлюються: зростання реального ВВП на 2,4%; номінальний ВВП — 10,3 трлн грн; інфляція — 9,9% (грудень до грудня), середньорічний (розрахунковий) валютний курс близько 45,7 грн/\$.

Видатки держбюджету 2026 р. сягнуть 4,82 трлн, що на 121 млрд грн більше (+2,5%), ніж закладено в бюджеті на 2025 р., доходи становитимуть 2,9 трлн грн, що на 402 млрд грн більше (+16,4%) за доходи, які заплановані в бюджеті на 2025 р. Передбачається, що основні ресурси будуть спрямовані на потреби безпеки та оборони — понад 58% бюджетних витрат.

Дефіцит держбюджету у 2026 р. перевищить 18,4% ВВП, а його фінансування повністю залежатиме від зовнішньої підтримки.

Серед особливостей варто звернути увагу, що Уряд знизив витрати на сектор безпеки та оборони, вони у 2026 р. будуть близько 2,8 трлн грн, що еквівалентно 27,2% ВВП та на 143 млрд грн менше, ніж у 2025 р. Вірогідно, це тимчасове зменшення (для технічного збалансування кошторису), за традиційного (у березні-квітні) коригування бюджету ці видатки безумовно зростуть.

Планується, що більшу частину доходів держбюджету у 2026 р. забезпечать податкові надходження обсягом 2,5 трлн грн. Однак, це не знімає головне питання, яке залишилося після ухвалення державного бюджету: як профінансувати оборонні потреби та закрити величезний дефіцит у той час, коли загальні доходи заплановані на рівні 2,91 трлн грн, витрати на оборону — 2,81 трлн грн.

Щодо бюджетного дефіциту, то його покриття, як вказано, повністю **залежить від зовнішньої підтримки**. За оцінками Мінфіну, потреба у бюджетах партнерів на 2026 р. становитиме близько 2,08 трлн грн. У перерахунку за курсом гривні, закладеним у держбюджет, це \$45,5 млрд. Міністерство фінансів очікує, що Україна зможе отримати фінансування від Світового банку, Євросоюзу, Великої Британії, МВФ та країн G7. (Докладніше див. далі.)

Внутрішнє фінансування буде радше «негативним», оскільки надходження від ОВДП у 2026 р. становитимуть 420 млрд грн, тоді як на обслуговування та погашення старих випусків паперів буде витрачено 525 млрд грн. А з урахуванням того, що Верховна Рада, як зазначено, з великою ймовірністю протягом 2026 р. збільшуватиме видатки держбюджету, насамперед на оборонні потреби (як це вона робила **кілька разів у 2025 р.**), дефіцит стане ще глибшим.

Втім, попри відомі бюджетні складнощі, Євросоюз демонструє стійку підтримку України. Показовим стало ухвалення рішення про надання Україні шостого траншу у межах програми Ukraine Facility — близько €2,3 млрд. Це одне з найбільших та найшвидших фінансувань, наданих Києву від початку дії цього інструменту, який загалом передбачає €50 млрд допомоги до 2027 р., і стало можливим завдяки тому, що Україна успішно виконала всі вісім кроків, необхідних для цього траншу, а також «наздогнала» один невиконаний пункт із четвертого. Загалом, Київ виконав 63 із 68 кроків, які на даний момент вимагає план реформ.

ЄС наголошує, що гроші підуть передусім на зміцнення макрофінансової стабільності, підтримку уряду та продовження ключових реформ, необхідних для руху до членства в ЄС. Усі виплати за програмою жорстко підв'язані до виконання реформ — від антикорупційних кроків і судової трансформації до управління держфінансами та корпоративної

реформи державних підприємств. Програма [синхронізована](#) з дорожньою картою вступу України до ЄС — фактично, це «євроінтеграція через гроші»: якщо реформи виконано — транш отримано.

Разом з тим, лідери країн-членів Європейського Союзу наприкінці грудня [схвалили](#) на саміті рішення про підтримку України обсягом €90 млрд на 2026-2027 рр. Цей пільговий кредит розглядався як альтернатива репараційній позиції, якщо план використання заморожених активів рф для допомоги Києву не спрацює.

Кошти для України будуть залучені на ринках капіталу з використанням механізму запозичень (безвідсоткова позика). Чехія, Угорщина й Словаччина [не братимуть](#) участі в цьому механізмі.

Президентка Єврокомісії [наголосила](#), що для фінансування цього кредиту Євросоюз залишає за собою право використовувати залишки заморожених готівкових коштів російських активів. Україна повинна повернути кредит лише після того, як росія виплатить репарації. Кошти почнуть надходити до України з II кварталу 2026 р.

Також варто вказати на загальну важливу особливість євроінтеграційного процесу: ЄС уже погодив формальне відкриття переговорів про членство України, але їх темп буде залежати від того, як просувається виконання реформ, підв'язаних до цієї програми.

ПОДІЇ, ПРОЦЕСИ, ТЕНДЕНЦІЇ

Повертаючись до фінансових потреб, Україна стикається із серйозною нестачею зовнішнього фінансування у 2026 р., загальна потреба в якому, згідно з [прийнятим 3 грудня держбюджетом](#), становить близько \$45 млрд.

Міністерство фінансів запевняє, що підтримка на суму \$27 млрд уже підтверджена, залишилося знайти джерела, які закрийють ще \$18 млрд. Водночас чинні програми ERA та Ukraine Facility, а також очікувана нова [кредитна програма від Міжнародного валютного фонду \(МВФ\) на \\$8 млрд](#), потрібну суму не забезпечать.

Між тим, Бюджет-2025 також мав подібні розриви у фінансуванні, проте не обвалився. У 2025 р. Міністерство фінансів [залучило](#) зовнішнє фінансування обсягом \$52,4 млрд. Міжнародна підтримка дозволила в повному обсязі забезпечити видатки соціально-гуманітарного напрямку.

Понад 70% залучених коштів — це кредити G7 за механізмом Extraordinary Revenue Acceleration (ERA). Вони будуть сплачуватися з доходів від заморожених активів росії.

Найбільшим донором України залишається ЄС — Київ отримав \$12,1 млрд у межах фінансового інструменту Ukraine Facility. З них \$668 млн — гранти.

У 2025 р. Україна успішно пройшла два перегляди програми МВФ Extended Fund Facility. Це дозволило залучити \$912 млн. Загалом, у межах програми вже залучено \$10,6 млрд.

Також Україна та МВФ [досягли згоди](#) на рівні експертів щодо нової програми EFF на 2026-2029 рр. Угода передбачає фінансування для України у \$8,1 млрд. Нову програму має затвердити Виконавча рада фонду в 2026 р.

Водночас для фінансування бюджетних потреб використовуються і внутрішні джерела, яких поки недостатньо. За підсумками 2025 р., Уряд України [залучив](#) на аукціонах 430,1 млрд грн, \$2,45 млрд та €779,2 млн, тоді як на погашення внутрішніх державних боргових цінних паперів було спрямовано 320,3 млрд грн, \$2,88 млрд та €752,5 млн. Запозичення на внутрішньому ринку перевищили виплати на 93,8 млрд грн.

У владі запевняють, що ефективна робота внутрішнього боргового ринку стала можливою [завдяки координації дій](#) Уряду та НБУ.

Зрозуміло, розширення ресурсів для фінансування бюджетних потреб можливе лише у випадку економічної міцності країни, у т. ч. активізації ефективних форм господарювання, зокрема, індустриальних парків. За [повідомленням](#) пресслужби Мінекономіки, Кабінет Міністрів включив до Реєстру індустриальних (промислових) парків два нові

об'єкти — «ФУРСИ» у Київській обл. та «МІСТО ДІЙ» у Львівській. Реалізація цих проєктів дозволить створити понад 1 000 нових робочих місць у секторі переробної промисловості.

Зазначається, що розвиток мережі індустріальних парків є **важливою складовою політики** «Зроблено в Україні». Включення нових парків до реєстру є чітким сигналом інвесторам про державну підтримку переробної промисловості, стимулює регіональний розвиток, наповнення місцевих бюджетів і впровадження нових технологій.

Зараз у Реєстрі індустріальних парків — 118 об'єктів.

Інші форми ефективного господарювання пов'язані з венчурними проєктами. Український венчурний ринок наприкінці 2025 р. ввійшов у **фазу стриманої стабілізації**. Після активного літа з рекордною кількістю угод, у жовтні-грудні інвестори діяли обережніше, зосереджуючись на меншій кількості контрактів, але з більшими внесками. Попри сезонне уповільнення, інтерес до українських стартапів зберігся — передусім у сферах оборонних технологій і штучного інтелекту.

У IV кв. українські стартапи публічно залучили \$62,7 млн у межах 22 інвестиційних угод. За кількістю раундів це помітно менше, ніж у **попередньому кварталі**, однак за обсягом інвестицій IV кв. перевершив результат III кв.,

який становив \$44,3 млн. У IV кварталі відбулося збільшення середнього чеку. Інвестори рідше заходили в нові проєкти, але були готові вкладати більше в ті команди, які вже продемонстрували життєздатність продукту.

Як і протягом усього року, ключові напрями для інвестицій залишалися сталими. Найактивнішою категорією за кількістю угод у Q4 була DefenceTech — на угоди цього типу припало майже 40% від усіх раундів фінансування. На другому місці — інвестиції у проєкти зі штучним інтелектом і суміжними технологіями.

Певні позитиви для України спостерігаються і на міжнародних фінансових ринках. Державні облігації України **різко подорожчали** на міжнародних ринках — до найвищих рівнів після великої реструктуризації суверенного боргу у 2024 р. — через оптимізм серед інвесторів щодо можливого прогресу у мирних переговорах із росією.

Такий ріст облігацій є **важливим сигналом для економіки**: це означає, що для інвесторів ризику, пов'язані з українським боргом, сприймаються як менш критичні, ніж раніше, що полегшує доступ Києва до міжнародного фінансування.

Відтак, вітчизняна економіка входить у 2026 р. з обережними позитивними очікуваннями, значною мірою пов'язаними з тим, що внутрішні та євроінтеграційні процеси продовжують позитивні тренди.

IV. ЕНЕРГЕТИКА

БАЛАНС

У звітному періоді в Об'єднаній енергетичній системі України спостерігався сталий дефіцит, спричинений російськими атаками, найбільші з яких припали на 6, 11, 23 і 26 грудня. Прямим наслідком пошкодження ключових об'єктів у столичному регіоні, на Одещині та майже в усіх прифронтових областях стало запровадження постійних графіків погодинних вимкнень для 2-4 черг побутових споживачів і цілодобових обмежень потужності для промисловості. Аварійні вимкнення застосовувалися 19 разів. Додатково через негоду енергопостачання переривалося в чотирьох областях (29 грудня – у 215 населених пунктах).

Базову потужність Об'єднаної енергосистеми України забезпечували дев'ять блоків АЕС, що генерували до 7 ГВт енергії. Після кожної з масованих атак потужність більшості з них штучно обмежувалася на час відновлювальних робіт у системі. Джерелами маневрової потужності були енергоблоки ТЕС і ТЕЦ, а також ГЕС і ГАЕС, які спільно виробляли 2,2-2,6 ГВт електричної енергії. Потужність станцій, що використовують відновлювані джерела, через переважно хмарну погоду не перевищувала 0,8 ГВт.

Генерація на підприємствах ПрАТ «Укр-гідроенерго» у грудні знов була обмежена водним ресурсом, тому зберігалася на рівні 0,5 ГВт. Постачання гідроенергії здійснювалося переважно в години пікового споживання і скорочувалося до 0,3 ГВт після ворожих атак.

Частка АЕС у структурі генерації в грудні становила 58-62%, проте зменшувалася до 50% після ракетних обстрілів підстанцій НАЕК «Енергоатом» і НЕК «Укренерго». На ТЕС припадало 13-17% виробництва енергії, ТЕЦ – до 14%, станції на ВДЕ – 7-10%, ГЕС – 5-6%. В цілому, обсяги генерації в Україні становили 10-11 ГВт щогодини (після кожної з масованих атак – 6-7 ГВт; в аналогічний період 2021 р. – до 19 ГВт).

Попри згоду ENTSO-E про [збільшення](#) загальної пропускної спроможності імпорту з 2,1 до 2,3 ГВт, її було використано не більше, аніж на 37%, зокрема через наявні в системі організаційні обмеження (bottlenecks).

За місяць із п'яти сусідніх держав було [імпортовано](#) 640 ГВт-год електричної енергії. Найбільше ресурсу надійшло з Угорщини та Словаччини (41% і 21% відповідно).

Грудневі обсяги стали рекордними в 2025 р. (+48% порівняно з аналогічним періодом минулого року). Утім, за весь 2025 р. Україна імпортувала лише 3 300 ГВт-год електричної енергії, що на 24% менше, аніж рік тому.

Експорт електричної енергії в грудні не здійснювався. Постачання закордон повністю [припинене](#) з 11 листопада 2025 р.

При цьому, за результатами перших місячних аукціонів із розподілу пропускної спроможності міждержавних перетинів на січень 2026 р., запропонована Угорщиною потужність становила 460 МВт, Словаччиною й Румунією – по 172 МВт. З українського боку потужність на торги не виставлялася, хоча [становила](#) 0,9 ГВт.

Запаси енергетичного вугілля становили 2,3 млн т (-8% порівняно з минулим місяцем). Утім, пошкоджені енергоблоки ТЕС і ТЕЦ не дозволяли їх активно використовувати. Тому цих резервів може виявитися цілком достатньо для проходження всього осінньо-зимового періоду.

Після запуску систем централізованого опалення і зниження температури повітря в третій декаді грудня добове споживання газу в Україні зросло до 80-90 млн куб. м. Його забезпечували власний видобуток, майже повністю відновлений (до 40-42 млн) після суттєвого скорочення у жовтні (на окремих об'єктах – до 60%), імпорт з Угорщини, Польщі та Словаччини (23-25 млн щодоби; [загалом](#) за місяць – 750 млн),

а також відбір газу зі сховищ (до 30 млн куб. м).

Через це українські **запаси** скоротилися, порівняно з попереднім місяцем, майже на чверть (до 6,3 млрд куб. м, без урахування 4,1 млрд куб. м газу «довготривалого зберігання»; 0,6 млрд куб. м ресурсу, формально переведеного в категорію «буферний газ»; і 0,3 млрд куб. м запасів нерезидентів). Цей показник перевищує минулорічний на 28%, проте менший, аніж у 2015-2018 рр., на 15%.

Загальне споживання газу в 2025 р. очікується на рівні 20,5 млрд куб. м (майже без змін за рік; -29% порівняно з 2021 р.) і не може бути забезпечене власним видобутком (16,9 млрд куб. м; -7% порівняно з 2024 р.).

За власними оцінками Групи Нафтогаз, для стабільного проходження опалювального сезону їй **необхідно** придбати в 2025-2026 рр. 4,4 млрд куб. м газу на €1,9 млрд. При цьому, в імпорті 2025 р. на компанії групи припало 88% (5,6 млрд куб. м). Ще 0,8 млрд — на рахунок ДТЕК і ТОВ «Оператор ГТС України».

Оскільки фінансові можливості Групи із закупівлі визначених нею обсягів виявилися обмеженими, вона **підписала** з Європейським інвестиційним банком грантову угоду на €127 млн (на додачу до випланих ним у жовтні €300 млн), **отримала** 8,4 млрд грн із резервного фонду державного бюджету і 9,7 млрд грн **кредиту** від ПриватБанку.

ПРОБЛЕМИ ТА РІШЕННЯ

У звітному періоді російський агресор чітко дотримувався вибраної ним на осінньо-зимовий період тактики атак на об'єкти критичної інфраструктури України. Вони здійснювалися з періодичністю в 7-10 діб із застосуванням різних засобів ураження, послідовно по різних регіонах, уночі. Цілями атак балістичними ракетами були переважно обладнані захистом другого рівня підстанції НЕК «Укренерго» і НАЕК «Енергоатом», крилатими ракетами морського й повітряного базування — машинні зали ТЕС, ТЕЦ, ГЕС і ГАЕС, безпілотними літальними апаратами — особливо вразливе обладнання об'єктів критичної інфраструктури. При цьому, ворог

достатньо вдало концентрував засоби ураження для перенавантаження систем протиракетної й протиповітряної оборони і проводив тривалі (по 8-12 годин) атаки, щоб ускладнити роботу операторів сил оборони й мобільних вогневих груп.

Метою агресора залишався поділ енергетичної системи України по Дніпру з одночасним намаганням відокремити від неї периферійні підсистеми, передусім ті, функціонування яких забезпечували одна-дві великі ТЕС чи ТЕЦ (зокрема, Чернігівщину) або з'єднані з Об'єднаною енергетичною системою України обмеженою кількістю ліній передач (Одещину).

Мети досягнуто не було, хоча, за **словами** Президента, «немає зараз в Україні такої електростанції, яка б не постраждала від російських ударів».

У грудні перебіг опалювального сезону був ускладнений численними пошкодженнями критичної інфраструктури і, як наслідок, нестачею потужності генерації, передачі, транспортування й розподілу. Через російські обстріли без електропостачання щодня **залишалися** в середньому близько 400 тис. споживачів, переважно у прикордонних і прифронтових регіонах (14 і 26 грудня — до 1 млн). Відновлювальні роботи велися майже безперервно та були ускладнені низькими температурами повітря, зношеністю мереж і систем та нестачею ресурсів, обумовленою, зокрема, хронічною заборгованістю учасників ринків один перед одним і теплокому-нергерго — перед постачальниками газу.

Утім, попри постійні атаки, Об'єднана енергетична система України зберегла свою цілісність і продовжувала працювати синхронно з енергосистемою континентальної Європи. На думку урядовців, забезпеченню її стійкості сприяли такі заходи:

- ✓ **формування** й підтримка запасів обладнання для швидких ремонтів, «подекуди, з випередженням графіків»;

- ✓ прискорене **зведення** інженерного захисту об'єктів критичної інфраструктури;

- ✓ **введення** в експлуатацію 762 МВт нової газової генерації;

✓ **створення** страхового резерву природного газу;

✓ **закупівля** обладнання для відновлення й ремонту об'єктів генерації, передачі й розподілу за кошти Фонду підтримки енергетики України, де акумульовано понад €1,6 млрд, у т. ч. €350 млн — у грудні 2025 р.;

✓ **продовження** на два роки звільнення від сплати ввізного мита й податку на додану вартість операцій з імпорту товарів, призначених для будівництва й відновлення електростанцій, накопичувачів енергії, а також обладнання, що ввозиться під егідою Секретаріату Енергетичного Співтовариства;

✓ отримання **дозволу** Ради Міністрів Енергетичного Співтовариства на продовження експлуатації великих спалювальних установок до 31 грудня 2028 р.;

✓ **передача** найбільш вразливого обладнання та витратних матеріалів 121 об'єктам критичної енергетичної інфраструктури через Хаб екстреної енергетичної допомоги;

✓ **одержання** від міжнародних партнерів 566 когенераційних установок, 368 модульних котелень, 28 газотурбінних установок;

✓ **спрощення** процедур **закупівель** енергетичного обладнання й ремонтів пошкоджених об'єктів, оформлення дозвільних документів для їхнього будівництва й реконструкції;

✓ **відновлення** конкурсів на зведення нової генеруючої потужності, що, зокрема, має забезпечити ухвалення рішень без повторного перегляду конкурсних пропозицій;

✓ **надання** 32,2 млрд грн кредитних коштів на реалізацію проєктів із будівництва 1,2 ГВт нової генерації і 484 МВт потужності установок зберігання енергії;

✓ **спрощення** процедур встановлення когенераційних установок, блочно-модульних котелень, газових і дизельних генераторів, систем зберігання енергії;

✓ **поширення** на блочно-модульні котельні дії пришвидшеної **процедури** приєднання до газорозподільних систем під час воєнного стану;

✓ **уведення** в експлуатацію понад 190 когенераційних установок і 140 блочно-модульних котелень загальною потужністю близько 450 МВт;

✓ збереження минулорічних цін на **електричну енергію** та **природний газ** для побутових споживачів;

✓ успішна **реалізація** державних програм «ЕнергоДІМ» (термомодернізація 611 багатоквартирних будинків на 2,3 млрд грн) та «ГрінДІМ» (166 проєктів на 138 млн грн);

✓ **надання** в межах урядового пакету «Зимова єПідтримка» фінансової допомоги понад 610 тис. родинам, передусім у прифронтових регіонах.

Як не важко помітити, наведені вище досягнення були переважно точковими й породжували не завжди приємні запитання, зокрема:

✓ заявляючи про **спрощення** процедур встановлення когенераційних установок, в Уряді не пояснювали, чому в експлуатацію введено лише третину обладнання, **переданого** партнерами;

✓ констатуючи **запуск** 762 МВт нової генерації, в Міненерго не уточнювали, що понад 80% потужності встановлено приватними компаніями для задоволення власних потреб і не працює у складі Об'єднаної енергетичної системи України;

✓ **повідомляючи** про відновлення конкурсів на будівництво нової потужності, урядовці не уточнювали, коли можна буде побачити результат ужитих ними заходів;

✓ розповідаючи про **введення** понад 450 МВт децентралізованої потужності, в Мінрозвитку, фактично, приховали, що вона є **негарантованою**, оскільки складається переважно з фотоелектричних станцій;

✓ звітуючи про збереження цін і тарифів на **електричну енергію** та **природний газ** для побутових споживачів, високопосадовці не пояснювали, як за таких умов забезпечити беззбиткове приєднання малих електростанцій до Об'єднаної енергетичної системи й вирішити боргову проблему постачальників, єдиним джерелом формування бюджетів яких є кошти за спожиті енергоносії;

✓ **анонсуючи** «зниження» ціни на газ до 19 тис. грн за 1 тис. куб. м «для когенераційних установок у прифронтових регіонах», в Уряді «забували», що саме такою (19 грн/куб. м) вона й була в жовтні, до ініційованого Урядом **підвищення**.

Серед інших заходів, ужитих у грудні для вирішення проблем, наявних у паливно-енергетичному комплексі, варто виокремити:

✓ **виділення** дев'яти обласним державним адміністраціям 665 млн грн із резервного фонду державного бюджету для здійснення заходів, пов'язаних із запобіганням виникненню надзвичайних ситуацій техногенного характеру, на придбання пально-мастильних матеріалів із метою забезпечення роботи резервних джерел живлення (генераторів) для сталого проходження осінньо-зимового періоду;

✓ **виділення** Сумській обласній державній адміністрації 224 млн грн на здійснення заходів, пов'язаних із ліквідацією наслідків надзвичайної ситуації техногенного характеру, для придбання блочно-модульних котелень із метою забезпечення сталого проходження опалювального періоду;

✓ **уточнення** порядку використання й розподілу коштів, передбачених для реалізації Частини 2 інвестиційного **проєкту** «Відновлення енергозабезпечення у зимовий період та постачання енергетичних ресурсів» (\$116 млн) із відновлення теплопостачання Харкова, Сум, Чернігова, Миколаєва, Кривого Рогу, Кременчука та Славуті;

✓ **визначення** механізму використання 18,7 млн грн, передбачених у спеціальному фонді державного бюджету, для завершення реалізації інвестиційного проєкту «Підвищення енергоефективності в секторі централізованого теплопостачання України», одержувачем яких є КП «Харківські теплові мережі»;

✓ **визначення** переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та квот на 2026 р. Зокрема, встановлено нульову квоту на експорт українського природного газу, а ліцензований експорт мазуту обмежено обсягом у 400 тис. т;

✓ **вилучення** з переліку критично важливих об'єктів, яким має бути забезпечено пріоритетне електропостачання, згідно зі

встановленим мінімальним навантаженням, населених пунктів, розташованих у 20-кілометровій зоні вздовж державного кордону з Республікою Білорусь;

✓ **підвищення** на 2026 р. тарифу НЕК «Укренерго» на передачу електричної енергії до 713,68 грн/МВт-год із 1 січня та 742,91 грн/МВт-год із 1 квітня (+4,0% і +8,3% порівняно з 2025 р.);

✓ **підвищення** на 2026 р. тарифу НЕК «Укренерго» на послуги диспетчерського (оперативно-технологічного) управління до 110,03 грн/МВт-год (+11,2% порівняно з 2025 р.);

✓ **підвищення** тарифу на розподіл природного газу для 34 операторів ринку (уперше з 2021 р.). Із 1 січня його середньозважена величина зростає з 1,18 до 1,56 грн/куб. м (без ПДВ). Із 1 квітня – з 1,56 до 1,89 грн/куб. м (без ПДВ). При цьому, ціна кубометру газу, пропонованого домогосподарствам ТОВ «ГК Нафтогаз України», залишиться незмінною (7,96 грн).

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

Грудень засвідчив, що, на відміну від енергетиків, які після кожної чергової атаки ворога намагаються застосовувати системний (чи хоча б комплексний) підхід і працюють над **відновленням** енергопостачання за заздалегідь розробленими алгоритмами, Кабінет Міністрів України працює не так проактивно й послідовно, як цього вимагають обставини. Він нерідко приймає важливі рішення у «пожежному» режимі із значною затримкою. Останні, зазвичай, формулюють під час або відразу після тривалих представницьких нарад, більшість учасників яких є статистами.

Наочними прикладами таких недостатньо кваліфікованих та своєчасних зусиль є **план** заходів з оновлення складу наглядових рад і виконавчих органів суб'єктів господарювання паливно-енергетичного комплексу та **розпорядження** про заходи щодо забезпечення постачання електричної енергії протягом осінньо-зимового періоду.

Перший **документ** доводиться змінювати вже **втретє**, оскільки його розробникам були невідомі принципи корпоративного управління. Вони вважали, що для звільнення членів виконавчих органів і наглядових рад десятки великих компаній, організації відбору

кандидатів, їхньої перевірки, проведення самих конкурсів, а також «приведення статутів і положень на підприємствах державної форми власності у відповідність до керівних принципів ОЕСР» трьох тижнів буде цілком достатньо. Як наслідок, одне завдання з ухваленого плану вже виключене, а граничні терміни виконання 14 із 24 поставлених завдань перенесено, причому для шести з них – вдруге.

Що можна було зробити? Не змінювати керівний склад ключових енергетичних компаній у розпал опалювального сезону та під час масованих атак ворога на об'єкти критичної інфраструктури. Достатньо було встановити конкретні КРІ для представників держави в наглядових радах, передбачивши жорстку відповідальність за їхнє невиконання.

Другий документ засвідчив, що його автори не відкривали регламент Кабінету Міністрів України й мало знайомі з функціями та повноваженнями органів виконавчої влади. Адже неможливо вимагати «невідкладно» (тобто впродовж трьох робочих днів) забезпечити виробництво та випуск електричної енергії в мережу неприєднаними до неї об'єктами розподіленої генерації. Водночас доручати це Міненерго й державним адміністраціям, що не є власниками згаданих об'єктів.

Незрозуміло, що мали на увазі розробники, «погоджуючись» з пропозицією Мінекономіки «щодо можливості придбання» імпортованої електричної енергії підприємствами державної форми власності. Адже жодних завдань цей пункт не містив.

Нарешті, замість очевидного зобов'язання Міненерго «визначити механізм і критерії формування» переліків захищених споживачів, дві третини яких не є підприємствами критичної інфраструктури, в уряді забажали «відключити наявних на одній лінії живлення побутових субспоживачів з метою перерозподілу вивільнених обсягів електричної енергії для побутових споживачів» (п. 1). Не дивно, що «вивільнені 800 МВт» у системі так і не з'явилися.

Єдиним реально здійснюваним завданням розпорядження було скорочення споживання, «зокрема шляхом обмеження використання зовнішнього освітлення будівель,

прилеглих територій, парків, зовнішньої реклами, вуличного освітлення та інших заходів» (п. 5). Утім, як свідчить досвід минулих років, ефект від цих дій є мінімальним (до 3% у загальному споживанні), на відміну від шкоди через недостатню освітленість вулиць у великих містах.

Що можна було зробити? Не перерозподіляти дефіцитні потужності (яких із кожною масованою атакою стає все менше), а розблокувати залучення інвестицій, передусім приватних, для швидкої розбудови розподіленої генерації у великих містах, територіальних громадах і промислових районах. Спричинену російськими ударами тенденцію до зростання дефіциту потужності в Об'єднаній енергетичній системі України можна зламати, лише якщо:

- ✓ наситити її 500+ малими енергетичними установками, переважно когенераційними, із гарантованою потужністю >1-10 (100) МВт, що працюють на місцевому паливі, об'єднані в системи розподілу micro grid на базі «розумних мереж» і приєднані до Об'єднаної енергетичної системи України як елементи ринку допоміжних послуг;

- ✓ стимулювати територіальні громади, бюджетні установи та організації до забезпечення енергетичної автономності, а не закупівлі фотоелектричних панелей чи енергетичного сепаратизму;

- ✓ забезпечити реальне, а не фіктивне спрощення будівництва, розміщення, введення в експлуатацію газопоршневих і газотурбінних установок, зокрема когенераційних, а також здешевлення їхнього приєднання до електричних, газових і теплових мереж;

- ✓ забезпечити платоспроможність всіх учасників формування цінності енергії, що уможливить нормальне функціонування операторів систем передачі й розподілу на всіх енергетичних ринках.

Однак, щоб відповідні завдання можна було знайти в нормативно-правових актах уряду, необхідно створити умови, за яких державні органи формуватимуть політику на основі результатів її аналізу й комунікацій із зацікавленими сторонами і забезпечуватимуть її результативну та ефективну реалізацію.

V.

СОЦІАЛЬНА СФЕРА

7 січня 2026 р. Уряд схвалив і вніс до Верховної Ради проєкт нового Трудового кодексу, який має замінити чинний Кодекс законів про працю (1971 р.). За інформацією Уряду, оновлення Трудового кодексу є частиною євроінтеграційних зобов'язань України і стане важливим кроком у напрямі євроінтеграції та наближення українського ринку праці до стандартів ЄС. Проєкт документа передбачає впровадження більш ніж 30 європейських директив, що стосуються, зокрема, робочого часу, прозорих та передбачуваних умов праці, захисту працівників і поєднання трудових та сімейних обов'язків.

За оцінкою Міністерства Економіки, Проєкт має на меті систематизувати гарантії та правила їх застосування. Він кодифікує сучасні формати зайнятості та робить трудові правила більш передбачуваними для працівника. Для роботодавців проєкт зменшує правову невизначеність у застосуванні норм, оновлює підходи до оформлення трудових відносин і врегульовує процедури так, щоб знизити кількість спірних ситуацій і витрати на їх врегулювання, [в т. ч.:](#)

- ✓ Кодекс закріплює чіткі ознаки трудових відносин. Документ визначає 8 ознак трудових відносин, що має на меті зменшити правову невизначеність та вивести зайнятість з тіні. [Попередні оцінки щодо детінізації ринку праці – 43 млрд грн на рік.](#)

- ✓ Гнучкі трудові договори. Кількість типів трудових договорів збільшується з 6 до 9. Кодекс врегульовує сучасні формати роботи: дистанційна, надомна, нефіксований робочий час. Крім того, працівник зможе укласти з роботодавцем кілька типів трудових договорів.

- ✓ Цифровізація трудових відносин. Електронні документи прирівнюються до паперових у трудових відносинах.

- ✓ Прозорий механізм визначення мінімальної зарплати як місячної, так і погодинної, узгоджений зі стандартами ЄС. Мінімальну межу визначатимуть як відсоток від середньої заробітної плати, який встановлюватиме Уряд.

- ✓ Закріплює гнучкі режими праці для працівників, які мають дітей. Кодекс фіксує право на гнучкі форми роботи (дистанційна, робота вдома), а також дає більше можливостей батькам. Наприклад, надає право обом батькам взяти по два місяці відпустки для догляду за дитиною.

- ✓ Реформа інспекції праці: впроваджують ризик-орієнтований підхід до перевірок.

- ✓ Більше можливостей для працевлаштування молоді. Зокрема Кодекс впроваджує учнівський трудовий договір.

Незважаючи на те, що проєкт Трудового кодексу уряд подає як «модернізацію», «гнучкість» і «адаптацію до ринку», урядові заяви [викликають](#) негативні оцінки експертів і профспілок, які наголошують, що за цими евфемізмами приховується радикальний перегляд балансу між працівником і роботодавцем на користь сильнішої сторони. Передусім слід звернути увагу на те, що проєкт оновленого Трудового Кодексу є небезпечним насамперед для працівників, оскільки грубо порушує принципи соціального діалогу, суперечить ратифікованим конвенціям Міжнародної організації праці (МОП) і директивам Євросоюзу, а також послаблює захист трудових прав у воєнний час.

Перш за все, варто врахувати наступні вади проєкту оновленого Трудового кодексу:

Відсутність належного соціального діалогу. Документ готувався без достатнього професійного діалогу з громадою, профспілками та незалежними експертами, при тому, що положення [Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, ст. 420](#) прямо наголошує на обов'язковості соціального діалогу і розвитку соціальної та юридичної справедливості у контексті реформування ринку праці. Представники профспілок та правозахисники заявляють, що процес підготовки був непрозорий, навіть не дивлячись на те, що [у липні 2025 р. під час Конференції з відновлення України в Римі було підписано Меморандум між Урядом України, представниками профспілок та організацій](#)

роботодавців щодо обов'язкової участі соціальних партнерів у формуванні та реформуванні трудового законодавства загалом і розробці проекту Трудового кодексу зокрема. Але і після цього робота над документом тривала без фахового діалогу.

Суперечності міжнародним стандартам і рекомендаціям МОП. Проект Трудового кодексу, що був розроблений без участі соціальних партнерів та отримав негативну оцінку профспілок, у вересні 2024 р. урядом України було подано на експертизу до Міжнародного бюро праці – постійного секретаріату МОП. Не чекаючи коментарів експертів МОП, Мінекономіки продовжувало змінювати документ, і навіть отримавши [зауваження МОП](#), ігнорувало їх. Зокрема, наприклад, рекомендацію включити до проекту кодексу питання статусу, створення та прав і діяльності організацій роботодавців і працівників.

Міжнародні організації, зокрема Міжнародна конфедерація профспілок (ITUC), [Конфедерація вільних профспілок України](#) висловили стурбованість, що окремі положення законопроектів про працю (частина яких змішується з проектом Трудового Кодексу) суперечать конвенціям МОП, зокрема щодо:

- ✓ нормування робочого часу, відпочинку, мінімальної оплати та захисту від незаконних звільнень;
- ✓ умов укладання контрактів з роботодавцем;
- ✓ виключення малих і середніх підприємств з повного спектру [захисту трудових прав](#).

Це вказує на ризик низької відповідності проекту європейським та міжнародним стандартам праці.

Послаблення трудових гарантій. Можуть посилитися позиції роботодавців щодо розірвання договорів, зокрема є ризик зменшення тривалості відпусток і [збільшення норм робочого часу](#); допускаються практики, які могли б обмежувати профспілкову діяльність. Ці зауваження, якщо вони підтвердяться в остаточному тексті, свідчать про можливі рецидиви «драконівських» норм, що послаблюють захист найманих працівників. Профспілки в окремих матеріалах підкреслюють, що проект може звужувати соціальні

гарантії (наприклад, для одиноких матерів, щодо медоглядів та вимог роботодавців тощо).

Позбавлення профспілок конституційного статусу представника працівників. Проект Трудового Кодексу, на відміну від чинного КЗпП, не містить норм, що регулюють правовий статус профспілок і гарантують їхні права, хоча профспілки вказані в ньому як один із суб'єктів трудових відносин. У проекті Трудового Кодексу замість профспілок вживається термін «представники працівників», що ставить під сумнів і суттєво обмежує права профспілок як єдиних в Україні легітимних системно діючих організацій, які, згідно з Конституцією (ст. 36), здійснюють представництво та захист прав працівників. Таким чином, дотримання прав працівників на профспілкове представництво і захист, передбачених чинним законодавством, не буде гарантоване. При цьому, на відміну від профспілок, гарантії для інших суб'єктів правовідносин, наприклад, для трудових медіаторів, трудових арбітрів проектом ТК передбачені.

Експерти також звертають увагу на те, що Проект Трудового Кодексу [фактично складений шляхом компіляції](#):

- ✓ внесених протягом останніх років змін до чинного Кодексу законів про працю;
- ✓ проекту закону «Про працю» 2022 р. (що був розкритикований МОП у відповідному [Меморандумі технічних коментарів експертів МБП](#));
- ✓ Закону України «Про колективні угоди та договори», прийнятого 2023 р. (Не діяв жодного дня, законопроект визнається таким, що втратив чинність);
- ✓ Закону України «Про оплату праці»;
- ✓ Закону України «Про відпустки» та Законопроектів «Про колективні трудові спори» № 12034 і «Про безпеку та здоров'я працівників на роботі» № 10147, що перебувають на різних стадіях прийняття.

При цьому, проект Трудового Кодексу позбавляє чинності шість законів (у т. ч. про оплату праці, про охорону праці та про колективні договори) і вносить зміни до 149 законів.

Соціальне страхування і пенсійне забезпечення. Проект Трудового Кодексу не містить норм, що регулюють правовідносини працівника і роботодавця щодо забезпечення

прав працівника на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та пенсійне забезпечення (ст. 253-256 чинного КЗпП). Це фактично є відмовою від правового регулювання Трудовим кодексом соціального страхування та пенсійного забезпечення.

Легалізація локауту¹. Проектом Трудового Кодексу пропонується легалізація в правовій системі України «локауту» (п. 10 ст. 29, п. 3 ст. 284, ст. 290-294), що є загрозою для реалізації конституційного права працівників на страйк. Згідно зі ст. 44 Конституції України, ті, хто працює, мають право на страйк для захисту своїх економічних і соціальних інтересів. Водночас Конституція не встановлює і не гарантує права роботодавців на локаут. Не є підставою для легалізації локауту і ст. 6 Європейської соціальної хартії, що, відповідно до рішень Європейського комітету соціальних прав, закріплює право працівників і роботодавців виключно на колективні дії, якими локаут на локальному рівні не може бути.

Ризики «контрактуалізації бідності». Проект активно просуває ідею індивідуального трудового договору як ключового регулятора. Проте індивідуальний договір перетворюється не на інструмент свободи, а на механізм легалізації погіршених умов праці. В українських реаліях це означає:

- ✓ слабку переговорну позицію працівника;
- ✓ відсутність реальної свободи узгодження умов;
- ✓ фактичне нав'язування умов «за замовчуванням».

Ігнорування військового та післявоєнного соціального контексту. Проект розроблявся як «універсальний», але:

- ✓ не враховує масову вразливість працівників (ВПО, ветерани, жінки з дітьми, мігранти, що повертаються);
- ✓ не пропонує посилення гарантій у період післявоєнного відновлення;
- ✓ орієнтований на інтереси ринку праці, а не на відновлення людського капіталу.

Це стратегічна помилка, оскільки саме трудове право буде ключовим інструментом реінтеграції та соціальної стабілізації.

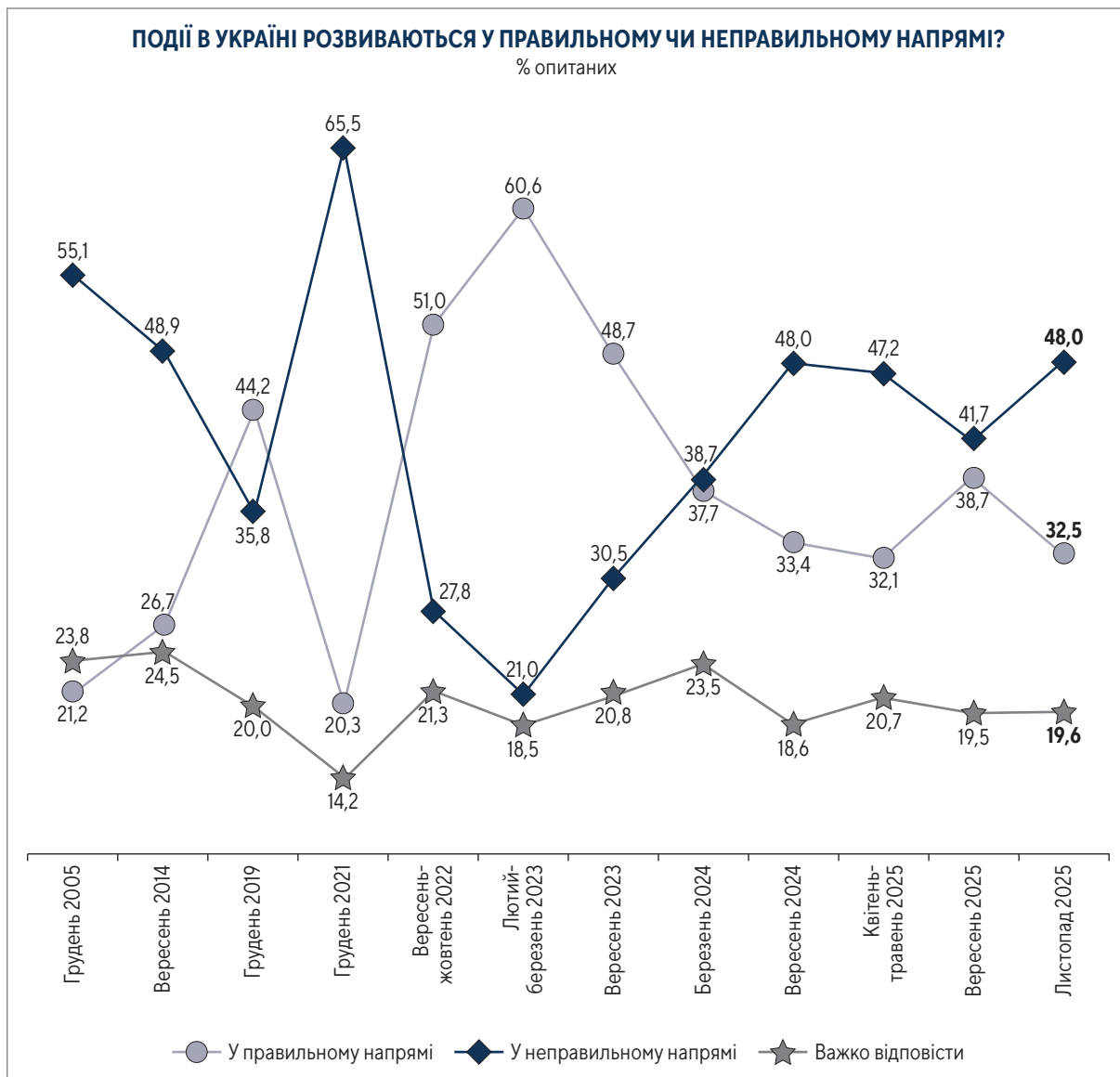
Потенційні негативні наслідки для євроінтеграції. Формально проект апелює до директив ЄС, але ЄС оцінює не тільки транспозицію норм, а й їхній соціальний ефект. Системне послаблення захисту працівників суперечить Європейській соціальній хартії, а ігнорування позиції профспілок — це негативний сигнал для інститутів ЄС. У переговорах про вступ трудові та соціальні права — це політично чутлива сфера.

Це далеко не всі суперечливі та проблемні моменти нового проекту Трудового кодексу і він потребує детального та ґрунтовного аналізу й обговорення, оскільки Проект зачіпає права мільйонів працівників, а також формує основи подальшого суспільного договору. Загалом, представлений проект нового Трудового кодексу України демонструє прагнення до формальної модернізації трудових відносин, проте в поточному вигляді він несе істотні системні ризики для соціального балансу та стабільності ринку праці. Закритий характер підготовки документа, недостатній соціальний діалог та ігнорування критичних зауважень профспілок і незалежних експертів підривають його легітимність як базового соціального регулятора. Змістовно проект орієнтований переважно на розширення гнучкості та договірної свободи роботодавця без адекватних компенсаторних гарантій для працівників, що в умовах воєнного та післявоєнного періоду може призвести до інституціоналізації нестабільної, низькозахищеної зайнятості та зростання соціальної напруги. Окремі положення створюють ризики невідповідності стандартам Міжнародної організації праці та принципам Європейської соціальної хартії, що суперечить задекларованому курсу на євроінтеграцію. У зв'язку з цим, проект Трудового кодексу вимагає не прискореного прийняття, а змістовного перегляду з обов'язковим залученням соціальних партнерів, міжнародних експертів та урахуванням довгострокових завдань відновлення людського капіталу і соціальної згуртованості суспільства.

¹ **Локаут** — це дія роботодавця, коли він тимчасово припиняє роботу підприємства або його частин та не допускає працівників до робочих місць, припиняючи виплату зарплати, щоб чинити тиск на робітників, запобігти страйку або змусити їх погодитись на умови найму. По суті, це «**страйк навпаки**» — ініціатива роботодавця, а не працівників, яка може бути як відповіддю на загрозу страйку, так і профілактичним заходом чи формою економічної боротьби.

VI.

ПОЗИЦІЇ ГРОМАДЯН З АКТУАЛЬНИХ ПИТАНЬ¹

¹ Результати соціологічного опитування, проведеного соціологічною службою Центру Разумкова з 11 по 18 листопада 2025 р. в рамках проекту «Україна: суспільно-політичні виклики переходу від війни до миру та повоєнного відновлення», що здійснюється за підтримки Представництва Фонду Конрада Аденауера в Україні.

Опитування методом face-to-face проводилося у Вінницькій, Волинській, Дніпропетровській, Донецькій, Житомирській, Закарпатській, Запорізькій, Івано-Франківській, Київській, Кіровоградській, Львівській, Миколаївській, Одеській, Полтавській, Рівненській, Сумській, Тернопільській, Харківській, Херсонській, Хмельницькій, Черкаській, Чернігівській, Чернівецькій обл. та м. Києві (лише на тих територіях, що контролюються Урядом України та на яких не ведуться бойові дії).

Опитування проводилося за стратифікованою багатоступеневою вибіркою із застосуванням випадкового відбору на перших етапах формування вибірки та квотного методу відбору респондентів на заключному етапі (коли здійснювався відбір респондентів за статеві-віковими квотами). Структура вибіркової сукупності відтворює демографічну структуру дорослого населення територій, на яких проводилося опитування, станом на початок 2022 р. (за віком, статтю, типом поселення).

Опитано 2 008 респондентів віком від 18 років. Теоретична похибка вибірки не перевищує 2,3%. Разом з тим, додаткові систематичні відхилення вибірки можуть бути зумовлені наслідками російської агресії, зокрема, вимушеною евакуацією мільйонів громадян.

Повні результати проекту будуть презентовані у другій половині січня 2026 р.

НАСКІЛЬКИ ВИ ДОВІРЯЄТЕ ТАКИМ СОЦІАЛЬНИМ ІНСТИТУТАМ?, % опитаних																
	Липень-серпень 2021 р.				Вересень 2024 р.				Вересень 2025 р.				Листопад 2025 р.			
	Довіряють*	Не довіряють**	Важко відповісти	Баланс***	Довіряють*	Не довіряють**	Важко відповісти	Баланс***	Довіряють*	Не довіряють**	Важко відповісти	Баланс***	Довіряють*	Не довіряють**	Важко відповісти	Баланс***
Збройні сили України	68,3	24,8	6,7	43,5	91,5	5,9	2,6	85,6	92,6	5,6	1,7	87,0	92,1	5,9	2,0	86,2
Державна служба з надзвичайних ситуацій	61,4	28,7	9,9	32,7	83,1	12,4	4,4	70,7	86,3	9,7	3,9	76,6	85,6	9,8	4,5	75,8
Волонтерські організації	63,6	25,1	11,3	38,5	80,3	13,7	5,9	66,6	81,5	14,8	3,7	66,7	81,1	14,3	4,6	66,8
Добровольчі загони	53,5	33,4	13,1	20,1	79,5	12,3	8,2	67,2	78,3	14,6	7,1	63,7	77,8	14,7	7,5	63,1
Головне управління розвідки Міністерства оборони (ГРУ)	—	—	—	—	—	—	—	—	73,3	16,9	9,9	56,4	71,0	18,0	11,1	53,0
Національна гвардія України	53,6	36,0	10,4	17,6	74,4	18,5	7,1	55,9	76,6	18,4	5,0	58,2	72,4	21,3	6,4	51,1
Державна прикордонна служба	55	34,3	10,7	20,7	69,8	23,4	6,9	46,4	75,2	20,1	4,6	55,1	70,5	23,2	6,3	47,3
Церква	63,5	26,3	10,3	37,2	62,5	26,8	10,6	35,7	62,0	26,6	11,2	35,4	64,6	24,0	11,4	40,6
Громадські організації	47	37,4	15,5	9,6	58,8	29,3	11,8	29,5	53,9	34,5	11,6	19,4	64,0	24,6	11,4	39,4
Служба безпеки України (СБУ)	37,5	49,7	12,7	-12,2	63,6	26,1	10,3	37,5	66,4	24,6	9,0	41,8	65,0	25,9	9,1	39,1
Міністерство оборони України	—	—	—	—	62,8	29,1	8,1	33,7	66,6	26,7	6,7	39,9	63,4	28,4	8,2	35,0
Національний банк України	29,1	60,1	10,9	-31,0	50,2	39,4	10,4	10,8	49,4	43,2	7,4	6,2	53,9	36,8	9,3	17,1
Уповноважений Верховної Ради з прав людини	31,7	40,1	28,1	-8,4	42,4	34,4	23,2	8,0	46,7	35,4	17,9	11,3	47,9	33,8	18,3	14,1
Місцева рада вашого міста/селища/ села	51,4	37,8	10,7	13,6	44,6	45,9	9,4	-1,3	42,3	49,0	8,7	-6,7	49,5	41,0	9,6	8,5
Голова вашого міста/селища/села	57,1	33,6	9,3	23,5	47,4	44,7	7,9	2,7	48,9	45,7	5,5	3,2	50,2	42,1	7,7	8,1
ЗМІ України	45,4	45,8	8,9	-0,4	44,6	48,1	7,3	-3,5	44,1	48,5	7,4	-4,4	48,0	45,3	6,8	2,7
Президент України	36,2	57,6	6,2	-21,4	48,5	44,5	7,1	4,0	52,4	40,4	7,2	12,0	47,8	45,3	6,9	2,5
Державне бюро розслідувань (ДБР)	—	—	—	—	—	—	—	—	34,3	48,0	17,6	-13,7	39,7	42,1	18,3	-2,4

* Сума відповідей «повністю довіряю» та «скоріше довіряю».
** Сума відповідей «зовсім не довіряю» та «скоріше не довіряю».
*** Різниця між частками тих, хто довіряє, і тих, хто не довіряє.

НАСКІЛЬКИ ВИ ДОВІРЯЄТЕ ТАКИМ СОЦІАЛЬНИМ ІНСТИТУТАМ?, % опитаних																	(продовження)		
	Липень-серпень 2021 р.				Вересень 2024 р.				Вересень 2025 р.				Листопад 2025 р.						
	Довіряють*	Не довіряють**	Важко відповісти	Баланс***	Довіряють*	Не довіряють**	Важко відповісти	Баланс***	Довіряють*	Не довіряють**	Важко відповісти	Баланс***	Довіряють*	Не довіряють**	Важко відповісти	Баланс***			
Національна поліція України	38,5	52,9	8,5	-14,4	49,8	41,4	8,8	8,4	46,1	47,3	6,5	-1,2	45,5	48,7	5,8	-3,2			
Національне антикорупційне бюро України (НАБУ)	15,2	69,6	15,3	-54,4	22,1	58,0	19,9	-35,9	30,6	55,8	13,6	-25,2	41,4	44,9	13,6	-3,5			
Спеціалізована антикорупційна прокуратура	13,6	69,3	17,2	-55,7	19,4	58,0	22,7	-38,6	28,3	55,8	15,9	-27,5	37,0	46,9	16,0	-9,9			
Профспілки	21,2	54,8	24,0	-33,6	25,9	46,1	28,0	-20,2	27,5	50,2	22,3	-22,7	29,6	42,1	28,3	-12,5			
Комерційні банки	18,2	70,7	11,1	-52,5	29,3	54,9	15,8	-25,6	31,0	55,1	13,9	-24,1	35,1	49,9	15,0	-14,8			
Національне агентство з питань запобігання корупції	13,2	69,6	17,2	-56,4	19,2	57,4	23,4	-38,2	26,7	57,4	15,8	-30,7	31,9	50,3	17,9	-18,4			
Українська влада в цілому	—	—	—	—	—	—	—	—	33,8	56,8	9,4	-23,0	33,2	57,3	9,5	-24,1			
Прокуратура	17,8	71,1	11,1	-53,3	23,2	62,6	14,1	-39,4	26,2	62,3	11,5	-36,1	28,4	59,8	11,8	-31,4			
Українська опозиція	—	—	—	—	—	—	—	—	17,0	61,5	21,5	-44,5	21,3	59,1	19,6	-37,8			
Суди (судова система в цілому)	15,5	74,2	10,4	-58,7	16,4	70,2	13,5	-53,8	19,7	71,1	9,1	-51,4	22,5	66,3	11,2	-43,8			
Уряд України	21,5	72	6,6	-50,5	20,5	72,5	7,1	-52,0	22,5	70,2	7,4	-47,7	21,4	72,8	5,8	-51,4			
Політичні партії	16,1	71,7	12,2	-55,6	14,7	73,5	11,9	-58,8	11,5	80,7	7,8	-69,2	17,1	71,5	11,4	-54,4			
Державний апарат (чиновники)	14,9	75,7	9,4	-60,8	14,2	77,4	8,3	-63,2	12,6	79,7	7,7	-67,1	18,2	75,1	6,6	-56,9			
Верховна рада України	18,7	75,1	6,1	-56,4	16,0	78,5	5,6	-62,5	17,2	76,7	6,0	-59,5	18,5	76,0	5,4	-57,5			

* Сума відповідей «повністю довіряю» та «скоріше довіряю».

** Сума відповідей «зовсім не довіряю» та «скоріше не довіряю».

*** Різниця між частками тих, хто довіряє, і тих, хто не довіряє.

Редакційно-видавничий відділ: З. Міщеня, О. Шаповал, Т. Овсяник.

Вебсторінка: www.razumkov.org.ua

